

ΘΕΣΕΙΣ

παπα-Γιώργης Ράλλης

Τα Απομνημονεύματα
της ζωής μου (Α')

του Παναγιώτη Δ. ΜΙΧΑΗΛΑΡΗ*

Μετά από αρκετό καιρό απουσίας από την φιλόξενη σελίδα του "Εμπρός" επανέρχομαι στην περίπου μηνιαία στήλη μου με την παρουσίαση ενός βιβλίου, το οποίο δεν είναι άγνωστο στους παρατηρητικούς αναγνώστες της εφημερίδας αυτής. Πρόκειται για το τελευταίο δημοσίευμα του Συλλόγου Καλλονιατών της Αθήνας που κυκλοφόρησε προς τα τέλη της περασμένης χρονιάς με τον τίτλο που είναι και τίτλος της επιφυλλίδας αυτής.

Πριν όμως περάσουμε στο βιβλίο είναι απαραίτητο- καλύτερα θα έλεγα, ότι έφθασε πια η ώρα να πούμε λίγα λόγια για τον συντελεστή της έκδοσης αυτής, που βέβαια είναι και συντελεστής και πολλών άλλων καλών πραγμάτων. Όσοι λοιπόν γνωρίζουμε από τοπικούς συλλόγους και τα εκδοτικά εγχειρήματα που προέρχονται από τους κόλπους τους, γνωρίζουμε παράλληλα ότι τις περισσότερες φορές, τις συντριπτικά περισσότερες φορές, όλα αυτά- αλλά και πολλά άλλα οφείλονται στο μόχθο, την αγάπη, το μεράκι (νομίζω ότι είναι η λέξη που τα λέει όλα) ενός δύο ανθρώπων. Αυτοί οι λίγοι-καμιά φορά μπορεί να είναι και ένας-, σηκώνουν όλο το βάρος, αναλαμβάνουν οικεία βουλήσει κάθε πρωτοβουλία και κόπο, προκειμένου να διασωθούν και να παραδοθούν στη συλλογική μνήμη κάποια λησμονημένα κείμενα, οι σελίδες ενός ξεχασμένου τετραδίου, ένα κλεισμένο επί χρόνια κατάστιχο, μια ταπεινή σύνθεση που ο δημιουργός της δεν θέλησε ή δεν μπόρεσε να τυπώσει.

Στην δική μας περίπτωση, στην περίπτωση δηλαδή του βιβλίου που σχολιάζουμε, πρέπει να σταθούμε για λίγο-μολονότι, όπως καλά γνωρίζω, ο ίδιος δεν το θέλει καθόλου- στο πρόσωπο του Χριστού Τραγέλλη. Έχουμε μιλήσει και άλλες φορές για τον Χρήστο, που βρίσκεται πίσω από κάθε δημιουργική πρωτοβουλία του Συλλόγου Καλλονιατών της Αθήνας. Χωρίς τίτλους λογιούσης και πτυχία, έχοντας ως μόνο εφόδιο την αγάπη του για την Καλλονή και τους ανθρώπους τους, προσπαθεί να διασώσει κάθε τι που θεωρεί ότι συμβάλλει στη διατήρηση του παρελθόντος του τόπου του, μετατρέποντάς το σε έντυπο, σε χειροπιαστό δηλαδή τεκμήριο μνήμης των ανθρώπων και των έργων τους. Η ματιά του είναι προσδιορισμένη από την πίστη ότι πίσω, στα περασμένα χρόνια, ακόμα και στα πρόφατα παιδικά του χρόνια, περίσσευε το μεράκι και η λεβεντιά των ανθρώπων, περίσσευε η καλή διάθεση και ανοικτή καρδιά σε τέτοιο βαθμό που οι αδυναμίες των ανθρώπων να καλύπτονται από τις αρετές τους και να τους εξαγνίζουν.

Αδιαφορώντας για τις συνέπειες της εμμονής του λοιπόν, αγανακτισμένος με την ασχήμια που αισθάνεται ότι απειλεί τα πάντα κι ανάμεσά τους βέβαια τη Μυτιλήνη, την Καλλονή, τον κάμπο και τα χωριά της, οργανώνει τον δικό του κόσμο προσδίδοντας στις δημιουργίες των περασμένων χρόνων που πέφτουν στα χέρια του, υλικές ή πνευματικές ιδιαίτερη βαρύτητα και σημασία. Εί-

να, όπως είπαμε, ο κόσμος του Χριστού, ο κόσμος της Καλλονής που έφυγε, που εξακολουθεί να φεύγει μέσα στον θόρυβο που ξεκύνεται από όλες τις γωνιές του χωριού. Και είναι ο θόρυβος της τηλεόρασης που έπνιξε το κουτσομπολιό του σκοκακιού, ο θόρυβος του γκρεμισμένου σπιτιού που παραχώρησε τη θέση του στο νέο κτίριο της τάδε βιοτεχνίας η μοντέρνας κατοικίας, οι θόρυβοι των κάθε λογής μπαρ και κέντρων που αφάνισε τις τελευταίες φωνές των μεθυσμένων μέσα στα καφενεύα του χωριού, είναι ο θόρυβος της πολύβουης τώρα πια Αγίας Άννας που εκπέμπεται από χιλιάδες παραθεριστές σκεπάζοντας τις φωνές των ψαράδων.

Απέναντι σε όλα αυτά λοιπόν που τα βλέπει και τα βιώνει καθημερινά ο Χρήστος, ή τα ανακαλεί στη μνήμη του συχνά-πυκνά ανάμεσα στην καλή σαββατιάτικη παρέα του Συλλόγου, κρατώντας ένα ποτήρι ούζο στο χέρι και καμιά ασπρόμαυρη φωτογραφία, τι έχουμε να αντιπαρατάξουμε; Ο Χρήστος υποστηρίζει ότι έχουμε τα έργα των ανθρώπων που έφυγαν και πρόφτασαν κάτι να κάνουν, κάτι να φυλάξουν, κάτι να διατηρήσουν κρυμένο σε κάποιο μπαούλο, σε ένα συρτάρι. Αυτό λοιπόν το ταπεινό αλλά πολύτιμο πρέπει να το ανακαλύψουμε, να το αναδείξουμε με κάθε τρόπο, να το τυπώσουμε, να το διασώσουμε. Φυσικά και γνωρίζει ο Χρήστος ότι δεν θα αλλάξει τίποτα, ότι τα πράγματα έχουν πάρει άλλο δρόμο- αλλά εκτιμά ότι κάποιοι ακόμα υπάρχουν που νοιάζονται, συμμερίζονται όσο γίνεται τουλάχιστον την καλή πρόθεση, συμμετέχουν στην προσπάθεια για τη διαφύλαξη της μνήμης και των έργων που τη συντηρούν με το δικό τους τρόπο που δεν είναι άλλος από την καλή υποδοχή και αγάπη προς τις έντυπες μαρτυρίες που ο ίδιος συνεχώς καταθέτει.

Ξεκίνησα να γράφω λίγα λόγια για τα έργα του Χριστού Τραγέλλη και πολλά για το καλλονιάτικο βιβλίο που μας παρέδωσε πάλι, στο τέλος του περασμένου χρόνου. Τελικά όμως τα βιώματα και οι σκέψεις που έχουν συγκεντρωθεί μέσα μου από την συναναστροφή του Χριστού Τραγέλλη, φαίνεται ότι είναι πολλά και ποικίλα, ή τουλάχιστον τόσα που δεν συμπυκνώνονται σε μια παράγραφο. Έτσι ο λόγος για το βιβλίο που ξεκίνησα να παρουσιάσω θα συνεχιστεί σε άλλο φύλλο της εφημερίδας. Άλλωστε τα χειρόγραφα του παπα-Ράλλη περίμεναν τόσα χρόνια για να δουν την μορφή τους μετουσιωμένη σε έντυπο βιβλίο. Φαίνεται λοιπόν ότι οι πολυχρόνιες και πολύμοχθες προσπάθειες του Χριστού Τραγέλλη, -που επαναλαμβάνω ότι με δυσκολία και δυσφορία θα διαβάσει αυτές τις γραμμές-, δεν μπορούσαν να παραμένουν ασχολίαστες από μένα που τυχαίνει να βρίσκομαι αρκετά κοντά του ώστε να τιμήσω με τις ελάχιστες τούτες αράδες ό,τι πρέπει και από άλλους και με διάφορα άλλα μέσα να τιμηθεί.

* Ο Παναγιώτης Μιχαήλαρης κατάγεται από τον Ματαμάδο. Είναι Ιστορικός στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.